

1. Збір, обробку, зберігання та подання даних про діяльність організації в зручному форматі для аналізу і використання при прийнятті управлінських рішень.

2. Автоматизацію виконання бізнес операцій (технологічних операцій), складових цільову діяльність організації.

3. Автоматизацію процесів, що забезпечують виконання основної діяльності.

4. Можливість поетапного нарощування і розвитку системи.

Для забезпечення реалізації поставлених цілей, інформаційна система повинна охоплювати всі наявні на підприємстві об'єкти і види менеджменту.

Виходячи з поставлених цілей, можна сформулювати завдання, які має вирішувати інформаційна система, основні з них:

– автоматизація бухгалтерії;

– автоматизація управлінського обліку;

– отримання даних щодо виконання планів організації (планів заходів та бюджету);

Реалізація завдань підготовки та обробки документації. Виконання завдань пов'язаних з організацією документообігу та ведення архівів документації - програми для автоматизації документообігу.

Отже, контролінг є невід'ємною частиною створення конкурентоспроможної продукції в ринковому середовищі; стратегічним інструментом в інноваційних процесах створення нової продукції, який дозволяє скоротити інноваційний цикл, витрати розробки і виробництва, найважливіший стратегічний інструмент антикризового управління.

Впровадження контролінгу потребуватиме певних зусиль, змін у системах обліку, контролю, аналізу та управління, але все це виправдовує той ефект, який можна реально отримати від впровадження контролінгу, зокрема проведення автоматизації ведення контролінгу інноваційних процесів виконує завдання, які полягають в забезпеченні правовою інформацією.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про інноваційну діяльність" із змінами та доповненнями від 16.10.2012 р.- [Електронний ресурс]:Режим доступу: <https://законодавство.com/>.

2. Розвиток науки про бухгалтерський облік і господарський контроль: забезпечення стійкого розвитку економіки України [Текст]: монографія / Т.А. Бутинець, Т.В. Давидюк, І.В. Жиглей, І.В. Замула ; за заг. ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир: ЖДТУ, 2012. 308 с.

3. Національні стандарти бухгалтерського обліку [Текст] / Уклад. А. Тузова. Х. : Фактор, 2013. 432 с.

4. Вандорен В. Вибір правильної стратегії реалізації проекту / В. Вандорен, П. Новічки // Мир компьютерной автоматизации [Текст]. 2000. № 1. С. 14-16.

Людмила Мікрюкова

старший викладач кафедри обліку та оподаткування

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

Анастасія Чернова

студентка кафедри обліку та оподаткування

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні, недостатнього фінансування з боку держави, гостро постає питання забезпечення вищих навчальних закладів всіма необхідними ресурсами для належної організації навчального процесу. Сучасне управління

вищими навчальними закладами в умовах ринкових відносин, жорсткої конкуренції під час вступної компанії та на ринку працевлаштування випускників вимагає нових, адаптованих до сучасних умов, форм і методів управління.

Для підвищення ефективності використання бюджетних коштів особливо актуальним є удосконалення процесу планування, методики та організації обліку і контролю доходів та видатків бюджетних установ. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження бюджетування в систему управління вищими навчальними закладами, що зумовить позитивну тенденцію їхньої фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Система бюджетування - відносно новий засіб управління фінансами в системі вищої освіти України. Цим пояснюється той факт, що не існує єдиного визначення змісту та завдань його впровадження.

Як зазначає І.М. Кульчицький, бюджетування – це специфічна форма бюджетного менеджменту, його важлива складова, пов'язана з розробкою та аналізом бюджетів, окремих кошторисів і державних програм на основі альтернативних варіантів [1].

Підгорний А.З. розглядає бюджетування, як інструмент управління, який дозволяє не тільки раціонально розподіляти кошти та ефективно їх використовувати, але й виступає як фінансовий механізм управління діяльністю вищого навчального закладу в усіх напрямках – навчальному, науковому, виховному та інших. Система бюджетування – відносно новий засіб управління фінансами в системі вищої освіти України. Основними принципами бюджетування є: відповідність основним задачам діяльності ВНЗ, цілісність, доступність, коректність, порівнянність, узгодженість, оперативність, функціональність і декомпозиційність.

Метою бюджетування є:

- пошук невикористаних джерел надходження коштів;
- визначення напрямів витрат, які б найбільшою мірою відповідали завданням розвитку вищого навчального закладу в цілому, окремих підрозділів, колективу викладачів і співробітників вищого навчального закладу [3].

Бюджетування повинне базуватися перш за все на загальноновизначених засадах діяльності вищого навчального закладу і враховувати його особливості. При формуванні системи бюджетування у вищому навчальному закладі доцільно розробити концепцію бюджетування, створити відділ бюджетування, впровадити систему бюджетування з використанням програмного забезпечення «Парус – Бюджет 8», підвищити роль і значущість структурних підрозділів, виділити в структурі вищого навчального закладу центри відповідальності, чітко розподілити фінансові потоки за основними напрямками діяльності. Можливі тапи бюджетування:

- розробка стратегічного плану;
- розробка бюджетів;
- порівняння фактичних результатів з запланованими.

Для підготовки консолідованого бюджету доходів і видатків вищого навчального закладу доцільно розробити наступні бюджети:

- бюджет доходів за джерелами надходження грошових коштів;
- бюджет витрат на оплату праці;
- бюджет сплати податків та зборів;
- бюджет придбання матеріальних цінностей;
- бюджет експлуатаційних витрат;
- бюджет видатків на проведення запланованих заходів у вищому навчальному закладі;
- бюджет доходів і видатків центрів відповідальності;
- бюджет руху грошових коштів вищого навчального закладу.

Підготовлені бюджети забезпечать необхідну оперативність та аналітичність обліку і контролю їх виконання в розрізі джерел доходів, видів видатків, центрів фінансової відповідальності та ефективності бюджетного контролю.

Система бюджетування базується на концепції центрів відповідальності та обліку відповідальності. У вищому навчальному закладі можуть бути виділені наступні центри відповідальності:

- ректорат (центр доходів, витрат та інвестицій);
- факультети (центри витрат в процесі реалізації та забезпечення основної діяльності);
- кафедри (центри витрат в процесі реалізації основної діяльності);
- підрозділи, що надають платні послуги (центри доходів і витрат в процесі надання платних послуг);
- адміністративні та забезпечуючі господарські підрозділи (центри витрат в процесі забезпечення основної діяльності).

Лондаренко О. О. відзначає, що створення і функціонування системи обліку за центрами відповідальності передбачає: визначення центрів відповідальності; складання бюджету для кожного центру відповідальності; регулярне складання звітності про виконання; аналіз причин відхилень і оцінка діяльності центру [2].

Основою для складання бюджетів являються цільові показники, встановлені керівництвом установи відповідно до норм чинного законодавства, які необхідно визначити у кількісному і вартісному виразі. До основних цільових показників вищого навчального закладу можна віднести: план надання платних послуг, виконання робіт, які забезпечують надходження до спеціального фонду установи; обсяг надходжень за видами діяльності; середня чисельність персоналу за списком і категоріями в розрізі видів діяльності; створення та модернізація матеріальної бази установи тощо.

Заключним кроком впровадження системи бюджетування може бути розробка системи мотивації працівників в залежності від виконання показників бюджету. Стимулювання доцільно здійснювати на основі певної системи оцінки результатів роботи, критеріями якої можна вважати мінімізацію витрат у порівнянні з бюджетною їх величиною та якість роботи, що проявляється, наприклад, у якісно підготовлених та своєчасно наданих звітах керівників центрів відповідальності, бухгалтерії вищого навчального закладу.

Оскільки вищі навчальні заклади є відкритими системами зі змінним внутрішнім середовищем, доцільно під час розробки прогнозних бюджетів застосовувати метод гнучкого бюджетування, який дозволяє вибрати більш ефективний варіант, виходячи з оптимістичних й песимістичних даних.

Використання методу неперервного бюджетного прогнозування забезпечує розробку ринково адекватних прогнозних бюджетів, оскільки дає можливість корегувати прогнози через встановлені періоди в два, три, чотири, п'ять років. Бюджетне прогнозування з так званої "нульової бази" доцільно використовувати вищим навчальним закладам, які тільки починають впроваджувати бюджетування.

Таким чином, впровадження системи бюджетування у вищих навчальних закладах дозволить планувати фінансові показники, управляти не тільки витратами, а й доходами, точніше враховувати при плануванні залежність між різними економічними параметрами, зіставляти бюджетні і фактичні дані, приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі цієї інформації. При цьому впровадження бюджетування у вищих навчальних закладах потребує серйозного та комплексного підходу, ефективного взаємозв'язку стратегічних цілей і результатів діяльності центрів відповідальності, застосування програмного забезпечення «Парус – Бюджет 8» з метою комплексної автоматизації вирішення задач бюджетування.

Список використаних джерел

1. Кульчицький М. І. Проблеми та перспективи бюджетування в Україні. Ефективна економіка. 2012. №6 [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_6_29
2. Лондаренко О. О. Бюджетування як компонент управлінського обліку бюджетних установ / О. О. Лондаренко [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/9344/1/103-104.pdf>

3. Підгорний А.З., Корольова Т.С., Лапіна А.С. Бюджетування – ефективний засіб управління фінансами ВНЗ. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. Вип. 2(1). С. 155-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_2\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_2(1)_25)

Віталій Нянько

к.е.н., доцент

проректор з навчальної роботи

Приватний вищий навчальний заклад

«Університет економіки і підприємництва», м. Хмельницький

Олександр Нездоровін

аспірант

Хмельницький національний університет

МАРКЕТИНГ ЯК УПРАВЛІНСЬКИЙ ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми підвищення ефективності та конкурентоспроможності вітчизняних компаній на тлі нестабільної економічної і політичної ситуації на світових ринках вимагають негайного перегляду існуючих парадигм управління суб'єктами господарювання на макро- і мікроекономічних рівнях. Сучасні методи менеджменту повинні забезпечувати результативність виробництва з урахуванням інноваційної діяльності, впровадження нових концепцій і технологій маркетингу.

Маркетинг – це творча діяльність, спрямована на планування, організацію та управління попитом споживачів на товари, послуги, ідеї виробництва за допомогою обміну. Основне завдання маркетингу – активний вплив на ринок і задоволення попиту на продукцію підприємств.

Постійно мінливе середовище, в якому функціонує підприємство, вимагає приділяти особливу увагу створенню і функціонуванню маркетингу. Маркетинг необхідний для вирішення наступних завдань:

- координація процесів формування ідеї, концепції і розробки нового продукту, ціноутворення, розподіл і просування його на ринок;
- сегментування потенційних споживачів (з урахуванням потреб, очікувань, сприйняття, мотивів) і формування цільових ринків;
- позиціонування інноваційного продукту;
- забезпечення конкурентоспроможності інноваційного продукту і самої компанії на цільових ринках;
- підвищення задоволеності споживачів та лояльності до інноваційного продукту;
- встановлення і підтримання тривалих і стійких взаємовідносин з клієнтами та іншими діловими партнерами [1, с. 32-33].

В. Л. Карпенко переконаний, що від прийняття саме маркетингових рішень і їх ефективності багато в чому залежить успіх підприємства на сучасному ринку [2, с. 133]. Маркетинг дає змогу оптимізувати канали “виробник – ринок – споживач” та здійснювати управління потоками послуг, товарів і технологій. Саме тому необхідною умовою ефективної діяльності підприємств є використання маркетингу. Розвиток маркетингу – це складний діалектичний процес взаємодії чинників зовнішнього середовища і цілеспрямованого впливу чинників, пов’язаних з виробництвом конкурентоспроможної продукції, що задовольняє певні ринкові потреби.

Головними інструментами маркетингу, що становлять основу розробки комплексу маркетингу є [3, с. 22]:

- продукт (розроблення відповідних заходів стосовно зміцнення та покращення конкурентних властивостей товарів);